

Ei gwneud yn ofynnol i ganolfannau arholiadau lleol yng Nghymru dderbyn myfyrwyr sy'n cael addysg yn y cartref ar gyfer arholiadau cyhoeddus

Y Pwyllgor Deisebau | 16 Gorffennaf 2021
Petitions Committee | 16 July 2021

Cyfeirnod: SR21/0189-3

Rhif y ddeiseb: P-06-1160

Teitl y ddeiseb: Ei gwneud yn ofynnol i ganolfannau arholiadau lleol yng Nghymru dderbyn myfyrwyr sy'n cael addysg yn y cartref ar gyfer arholiadau cyhoeddus.

Testun y ddeiseb: Mae angen gwarantu mynediad i fyfyrwyr sy'n cael addysg yn y cartref at ganolfannau arholiadau lleol addas, er mwyn iddynt gael yr un hawliau a mynediad at gymwysterau â phob plentyn arall yng Nghymru.

1. Cefndir

Yn gyffredinol, os yw person ifanc am gael cymhwyster fel TGAU neu Safon Uwch, sy'n golygu bod yn rhaid iddo eistedd arholiad, mae'n rhaid eistedd yr arholiad hwnnw mewn canolfan arholi sydd wedi'i chymeradwyo, ac sydd fel arfer wedi'i lleoli mewn ysgol uwchradd neu goleg addysg bellach. Caiff y canolfannau hyn eu cymeradwyo gan y bwrdd arholi perthnasol oherwydd eu bod yn bodloni gofynion y bwrdd yn ogystal â gofynion y Cyd-Gyngor Cymwysterau.

Nid oes gan awdurdodau lleol ddyletswydd i gyllido rhieni sy'n dewis addysgu eu plant yn y cartref. Mae'n rhaid i rieni sy'n dewis addysgu eu plant yn y cartref fod yn gyfrifol am yr holl gostau ariannol, gan gynnwys costau llyfrau ac unrhyw adnoddau eraill, yn ogystal â chost unrhyw arholiadau cyhoeddus a ffioedd am gyrsiau.

Mae canllaw i addysg ddewisol yn y cartref a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru yn nodi, lle bo gan rieni berthynas gadarnhaol ag ysgol neu goleg yn barod, y byddant o bosibl am ofyn a all plentyn gofrestru ar gyfer arholiad yn yr ysgol neu goleg o dan sylw ac a fyddai'n bosibl i'r ysgol neu goleg asesu unrhyw waith cwrs hefyd. Lle nad oes perthynas neu gyswllt ag ysgol neu goleg, byddai'n rhaid i'r rhieni gysylltu â bwrdd arholi, a fydd o bosibl yn gallu gwneud y trefniadau perthnasol â chanolfan arholi leol ar eu rhan.

2. Arholiadau cyhoeddus yn 2021

Ar 10 Tachwedd 2020, cyhoeddodd Kirsty Williams, y Gweinidog Addysg ar y pryd, na fyddai arholiadau diwedd y flwyddyn yn cael eu cynnal yn ystod tymor yr haf 2021. Yn lle hynny, nododd y Gweinidog y byddai'r asesiadau'n cael eu rheoli gan athrawon, gan gynnwys asesiadau y byddant wedi'u llunio a'u marcio'n allanol ond wedi'u cyflwyno yn yr ystafell ddosbarth o dan oruchwyliaeth yr athro.

Ar 20 Ionawr 2021, oherwydd y dirywiad yn y sefyllfa o ran iechyd cyhoeddus a'r angen i ddysgu o bell hyd nes canol mis Chwefror, cyhoeddodd y Gweinidog y byddai ymgeiswyr TGAU, Safon Uwch a Safon Uwch Atodol a gymeradwywyd gan Gymwysterau Cymru yn cael eu cymwysterau drwy fodel graddau a benderfynir gan y ganolfan.

Caiff graddau eu penderfynu gan ysgol neu goleg y dysgwr, a hynny'n seiliedig ar asesiad o waith y dysgwr. Mae ysgolion a cholegau wedi gallu defnyddio ystod o dystiolaeth i benderfynu ar raddau eu dysgwyr, gan gynnwys elfennau nad ydynt yn seiliedig ar arholiadau, ffug arholiadau a gwaith dosbarth. Hefyd, mae CBAC wedi cynnig set o bapurau arholiad blaenorol sydd wedi'u haddasu er mwyn i ysgolion allu parhau i asesu'r hyn a ddysgwyd o fewn y cynlluniau addysgu sydd ganddynt, gan roi rhagor o gefnogaeth i athrawon a dysgwyr.

Unwaith i'r gwaith o wirio ansawdd gael ei gwblhau gan y ganolfan, caiff y graddau eu cyflwyno i CBAC. Gall dysgwyr apelio i'w hysgol neu goleg os nad ydynt yn fodlon â'r graddau a roddir, ac i CBAC os nad ydynt yn fodlon â'r broses a ddilynwyd.

Mae rhagor o wybodaeth ar gael ar [wefan](#) Cymwysterau Cymru.

3. Ymgeiswyr preifat

Caiff dysgwyr sy'n cael addysg ddewisol yn y cartref ac sydd am gael eu hasesu ar gyfer cymwysterau eu hystyried fel 'ymgeiswyr preifat'. Ar gyfer arholiadau 2021, mae Cymwysterau Cymru wedi cyhoeddi [canllawiau](#) i ymgeiswyr preifat. Mae'r canllawiau hyn yn amlinellu'r ddaau lwybr sy'n agored i ymgeiswyr preifat:

- Os oes gan ymgeisydd preifat berthynas â chanolfan yn barod—er enghraifft, os yw'r ymgeisydd yn ail-eistedd arholiad mewn canolfan benodol neu os yw canolfan eisoes wedi derbyn cais gan ymgeisydd preifat penodol—bydd y ganolfan honno'n asesu'r ymgeisydd preifat yn yr un ffordd ag y mae'n asesu dysgwyr yn y ganolfan ei hun. Bydd y ganolfan yn rhoi'r graddau, a chaiff y graddau hyn eu penderfynu gan y ganolfan. Hefyd, y ganolfan fydd yn gyfrifol am yr adolygiad os yw'r ymgeisydd yn apelio yn erbyn ei ganlyniadau dros dro.
- Os nad oes gan ymgeisydd preifat berthynas â chanolfan yn barod, caiff canolfan ei nodi at ddibenion asesu'r ymgeisydd preifat o dan sylw. Bydd ymgeisydd preifat yn mynd i'r ganolfan berthnasol ar gyfer asesiadau a bennir gan CBAC. Bydd CBAC yn marcio'r asesiadau hyn, ynghyd â phortffolio o waith y dysgwr, i benderfynu ar radd. Bydd CBAC yn seilio'r penderfyniadau hyn ar yr un canllawiau a ddefnyddir gan y canolfannau eu hunain, gan gynnwys y disgrifwyr a gyhoeddwyd ar gyfer pob gradd. Hefyd, bydd CBAC yn rheoli'r broses apelio ar gyfer yr ymgeiswyr hyn.

Mae Llywodraeth Cymru yn nodi ei bod wedi gweithio gydag awdurdodau lleol i sicrhau bod o leiaf un ysgol neu goleg mewn ardal leol wedi'i nodi fel canolfan ar gyfer asesu ymgeiswyr preifat. Mae rhestr o'r canolfannau hyn ar gael ar [wefan Llywodraeth Cymru](#).

Y dyddiad cau i wneud cais am asesiad drwy ganolfan oedd 26 Ebrill 2021. Gall canolfannau barhau i dderbyn ymgeiswyr ar ôl y dyddiad hwn. Fodd bynnag, bydd hyn yn digwydd yn ôl disgrisiwn y ganolfan, ac mae'n bosibl y bydd ffi mynediad hwyr yn daladwy.

Mae Llywodraeth Cymru wedi darparu grant i gefnogi'r canolfannau sy'n asesu ymgeiswyr preifat. Diben y grant hwn yw talu'r costau sy'n gysylltiedig â threfniadau asesu ymgeiswyr preifat eleni, a hynny er mwyn atal ymgeiswyr rhag gorfod talu unrhyw gostau ychwanegol eu hunain.

Mewn blwyddyn arferol, mae'r rhan fwyaf o ymgeiswyr preifat yn talu ffi mynediad ar gyfer eu cymhwyster yn ogystal â chost ychwanegol er mwyn i'r ganolfan weinyddu'r asesiad. Bydd yr arfer hwn yn parhau yn yr haf 2021. Diben y grant sydd ar gael gan y Llywodraeth yw talu unrhyw

gostau ychwanegol sy'n daladwy eleni yng nghyd-destun ymgeiswyr preifat, o gofio bod y dull asesu yn wahanol. Disgwylir i ganolfannau godi'r un ffi am ymgeiswyr preifat ag y maent wedi'i chodi yn y gorffennol, pan oedd arholiadau wedi gallu mynd yn eu blaenau, ac ni ddylent godi ffi uwch eleni.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn y gywir ar adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol na fydd y papurau briffio hyn o reidrwydd yn cael eu diweddarau na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.